

<https://helda.helsinki.fi>

Kansalliskirjaston japanilaiset aarteet : Japonica-kokoelma

Fuse, Rie

2020-12

Fuse , R , Kenttä , L , Osamitsu , Y , Repo , S & Heiskanen , M T 2020 , ' Kansalliskirjaston japanilaiset aarteet : Japonica-kokoelma ' , Tomo : Japanilaisen kulttuuri ystävät ry:jäsenlehti , Nro 4/2020 , Sivut 6-12 .

<http://hdl.handle.net/10138/330103>

---

unspecified

acceptedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Kansalliskirjaston japanilaiset aarteet: Japonica-kokoelma

Vuonna 2019 Helsingin yliopistossa pidetty Kuzushi-ji seminaari sai jatkoa, kun viime vuoden joulukuussa avattiin Kansalliskirjaston Japonica-kokoelman näyttelyssä, jonka järjestämisessä olivat mukana opiskelijat Tetsu M Heiskanen, Laura Kenttä, Yoshiko Osamitsu ja Santtu Repo. He tekivät näyttelymainoksen ja näyttelytekstit kielten maisteriohjelman japanin kielen projektikurssin puitteissa.

Ohjaaja: japanin kielen yliopisto-opettaja Rie Fuse

Japonica-kokoelma sisältää noin 2000 japaninkielistä nidettä 1800-luvulta 1950-luvulle, ja sen niteitä on saatavilla tutkijoiden käyttöön Kansalliskirjaston erikoislukusalissa. Kokoelmasta on valikoitu näyttelyyn kiinnostavia teoksia: vanhoja ja kuuluisia japanilaisia teoksia, Suomen ja Japanin välisen diplomatian alkuaikoihin liittyviä kirjoja ja suomalaisten teosten käännöksiä japaniksi. Osa teoksista on maailman mittakaavassa harvinaisuuksia. Näyttely on rakennettu Suomen ja Japanin diplomaattisuhteiden 100-vuotisjuhlavuonna. Merkittävä osa näyttelyn teoksista on kuulunut alun perin G.J. Ramstedtille, joka oli kielitieteilijä ja Suomen ensimmäinen suurlähettiläs Japanissa.

Näyttelytyöryhmä: Tetsu M Heiskanen, Laura Kenttä, Yoshiko Osamitsu, Santtu Repo

毒うつぎ(1918)

Doku-utsugi

Myrkkycoriaria

Kirjailija: Yoshii, Isamu (吉井 勇)

Kokoelma 1900-luvun alulle tyypillistä modernia *tanka*-runoutta. Kirja ei ole Yoshiin (1886–1960) runoteoksista tunnetuin, mutta tämä kappale on kuulunut G.J. Ramstedtille, joka on tehnyt monille sivuille usealla eri kielellä merkintöjä, käännöksiä ja kielitieteellisiä huomioita japanista mitä luultavimmin kielenoppimis-tarkoituksessa.

Teos on saanut nimensä erään Japanin myrkyllisimmän kasvin mukaan (*Coriaria japonica*), ja tällä aukeamalla on myös teoksen nimiruno, jossa julmasti jätetty runon puhuja vertaa entistä rakastajaansa myrkkycoriariaan.

Yoshiko Osamitsu, Laura Kenttä

Santtu Repo

仮名手本忠臣蔵 (1860–1863)

Kanadehon chuushingura

47 uskollista alamaista

Kirjoittaja/toimittaja: Nagashima-shujin (長嶋主人)

Kuvittaja: Ichimoosai, Yoshitora (一猛齋 芳虎)

Neliosainen teos kertoo kuuluisan japanilaisen *bunraku*-nukketeatterinäytelmän tarinan. Se kertoo 47 samuraista, jotka päättävät kostaa johtajansa kuoleman. Samuraiden lojaalisuus ja kuoleman pelon voittaminen ovat tarinan pääteemoja. Luku 47 viittaa tavujen määrään japanilaisessa kirjoitusjärjestelmässä: samuraita on yhtä monta kuin tuon ajan *kana*-merkistössä on tavuja.

Jokainen osa on 20 sivun pituinen, ja jokaisella sivulla on sekä kuvia että tekstiä. Asettamalla kahden osan kannet vierekkäin ne muodostavat yhdessä suuren yhtenäisen kuvan.

Vaikka tällaiset pienet kirjat olivat 1800-luvulla edullisia ja kaiken kansan saatavilla, niitä on sitemmin hävinnyt paljon, ja tämän teoksen ainoat toiset tunnetut kappaleet ovat Japanissa Saga-prefektuurin kirjaston kokoelmissa.

Santtu Repo, Laura Kenttä, Yoshiko Osamitsu

春と修羅(1924)

Haru to shura

Kevät ja asura

イーハトヴ童話 注文の多い料理店 (1924)

Iihatov doowa: chuumon no ooi ryooriten

Ihatovin sadut

Kirjailija: Miyazawa, Kenji (宮沢 賢治)

Miyazawa Kenji (1896–1933) on yksi Japanin 1900-luvun klassikkokirjailijoista. Elinaikanaan hän julkaisi ainoastaan nämä kaksi teosta, runo- ja satukokoelman, molemmat pieninä painoksina omakustanteina. Suurin osa hänen tuotannostaan koottiin ja julkaistiin vasta hänen kuolemansa jälkeen.

Miyazawan omalle isälleen lähettämästä kirjeestä voidaan päätellä, että kirjailija on todennäköisesti itse lahjoittanut nämä kappaleet G.J. Ramstedtille, joka oli Suomen suurlähettiläs ja kielitieteilijä. Miyazawa ja Ramstedt tapasivat toisensa Tokiossa vuonna 1926, kun Ramstedt oli pitämässä esitelmää modernisaation vaikutuksista maalaiselämään. Miyazawa näyttää arvostaneen Ramstedtia ja aloittaneen esperanton opiskelun hänen innoittamana.

Yoshiko Osamitsu

改造 (1919–1955)

Kaizoo

Uusjako

Kaizoo oli vaikutusvaltainen aikakauslehti, jolla oli laaja lukijakunta työväenluokasta intellektuelleihin asti. Lehti herätti kohua toisaalta yhteiskunnallisia kysymyksiä ja työväenluokan ongelmia käsittelevillä artikkeleilla mutta myös ajankohtaisilla kirjallisuuskeskusteluilla ja kiehtovilla kaunokirjallisilla jatkokertomuksilla.

Avoimna olevassa numerossa 8/1922 on esperantoa ja sen osaamisen hyötyjä käsittelevä G.J. Ramstedtin kirjoittama artikkeli.

Yoshiko Osamitsu

ツラン民族圏 (1943)

Tsuran minzokuken

Turaanikansoista

Kirjailija: Imaoka, Juuichiroo (今岡 十一郎)

Teos käsittelee turaaneja, heidän historiaansa ja rooliaan Euraasiassa. Teoria turaanikansoista oli osa 1900-luvun alun rotuajattelua, jossa pyrittiin jaottelemaan Euraasian kansat selkeisiin ryhmiin ja sukupuihin, ja turaaneiksi laskettiin useat eri Euraasian alueella asuvat kansat.

Imaoka käsittelee turaaneja yhtenä kansana, joka pitää sisällään turkkilaiset, suomalais-ugrilaiset, samojedit, mongolit ja tunguusit eli evenkit. Imaokan mukaan turaanilaiset kielet muodostivat myös oman yhtenäisen kielikunnan, joka piti sisällään sekä uralilaiset että altailaiset kielet.

Teos on kirjailijan professori G.J. Ramstedtille omistama.

Santtu Repo

初等学校用日本語教本卷二 (1944)

Shotoogakkoo-yoo nippongo kyooohon kan-2

Japanin kielen oppikirja alakouluille, osa 2

2. maailmansodan aikainen oppikirja, joka oli tarkoitettu japanin kielen opetukseen “eteläisillä alueilla” eli Japanin miehittämällä alueella Kaakkois-Aasiassa. 6-osaisen kirjasarjan jokainen osa on tarkoitettu vuoden opetukseen, eli kirja opettaa 2. vuoden oppilaille edistyneempää alkeistasoa. Kirja tutustuttaa kieliohin ja sanaston lisäksi japanilaiseen tapakulttuuriin ja moraalioppiin.

Tämän aukeaman tekstikappale kertoo japanilaisesta perheestä kertojaäänensä kuvan oikeassa reunassa seisova pieni poika. Pojan setä on lähdössä etelään valvomaan maanviljelystoimia, joten ennen hänen lähtöään otetaan muistoksi perhekuva.

Japanin kielen opetuksen kannalta kirjassa on nykynäkökulmasta kiinnostavaa, että aluksi on opittu katakana-äänneimerkit ja tämän jälkeen vähitellen hiragana- ja kanji-merkkejä. Oikeinkirjoitus on klassisen japanin mukaista, ja tekstissä esiintyy merkkejä, jotka sittemmin poistettiin vuoden 1946 oikeinkirjoitusuudistuksessa.

Laura Kenttä

小波お伽全集 少女篇 (第二卷) (1928–1934)

Sazanami otogizenshuu, Shoojo-hen (dai-2-kan)

Sazanamin satukokoelma, Tyttö-kokoelma (osa 2)

Kirjailija: Iwaya, Sazanami (巖谷 小波)

Iwaya Sazanami (1870–1933) oli merkittävä hahmo Japanin lastenkirjallisuudelle. Uransa varrella Iwaya kirjoitti ja toimitti satuja ja lastenlehtiä keräten suurta suosiota lasten parissa. Hänen satunsa tunnetaan nimellä *Sazanami otogibanashi* (Sazanamin sadut), ja niitä on koottu 16-osaisen kokoelman osiin 1–15. Viimeisessä osassa on tunnettuja vanhoja japanilaisia tarinoita kuten Momotaroo. Esillä on kokoelman toinen osa, *Shoojohen* (Tyttö-kokoelma).

Iwaya suosi kirjoitustyyliä, joka helpotti ääneen lukemista. Tällainen tyyliseikka on esimerkiksi se, että は-partikkeli kirjoitetaan teoksessa muodossa わ.

Sazanamin satukokoelma kuuluu Suomalais-Japanilaisen yhdistyksen ja paroni Mitsui Takaharun Helsingin yliopiston kirjastolle tekemään lahjoitukseen.

Tetsu M Heiskanen

カレワラ物語、少年少女への物語 (1940)

Kalevala monogatari, Shoojo-shoonen he no monogatari

Kalevalan tarina, kertomus tytöille ja pojille

Alkuperäisteos: Kalevala (1849)

Toimittaja: Morimoto, Yasko (森本 ヤス子)

Morimoto Yasko (1902–tuntematon) kirjoitti lasten *Kalevalan* käyttäen pohjanaan *Kalevala*-eeposta, jonka hänen puolisonsa Morimoto Kakutan (森本 覚丹, 1896–1996) oli kääntänyt japaniksi. Morimoto Yasko oli Suomen kirjallisuuden tutkija ja lastenkirjailija ja käänsi myös Aleksis Kiveä ja Auni Nuolivaaraa, jonka kirjoittama *Paimen, piika ja emäntä* (1936) sai myös animensovituksen nimellä *Makiba no shoojo Katri* (牧場の少女カトリ).

Tämä lasten *Kalevala* sisältää runsaasti kuvitusta ja lastenkirjallisuudelle tyypilliset ääntämisohjeet kanji-sanoille. Värillisellä aloitussivulla Väinämöinen on kuvattu suomalaisen silmiin epätavallisessa ympäristössä soittamassa harpulla eläinkunnalle, johon kuuluu muun muassa apina.

Teos kuuluu Karl Gustav Idmanin lahjoitukseen. Alkusivulle on kirjattu Idmanin nimi ja Morimoto Yaskon signeeraus.

Tetsu M Heiskanen

北斎漫画十三編 (1850)

Hokusai manga 13-pen

Hokusain luonnosvihko nro 13

Taiteilija: Katsushika, Hokusai (葛飾 北斎)

Hokusai (1760–1849) oli kuuluisa japanilainen taiteilija, joka nykypäivänä tunnetaan parhaiten ukiyo-e-tyylisistä puupiirroksistaan. Luonnosvihko sisältää useita puupiirrostekniikalla tehtyjä kuvia

ihmisistä, rakennuksista, eläimistä, maisemista ja yliluonnollisesta. Luonnoksien koot vaihtelevat pienestä aina koko aukeaman kokoisiin kuviin.

Esillä on kuva Meru-vuoresta, joka on buddhalaisessa mytologiassa esiintyvä maailmankaikkeuden keskellä sijaitseva vuori. Vasen sivu kuvastaa vuorta yöllä ja oikea sivu vuorta päivällä.

Santtu Repo

少女シリヤ (1940)

Shoojo Silja

Silja-tyttö

Alkuperäisteos: Nuorena nukkunut (1931)

Kirjailija: F.E. Sillanpää

Kääntäjä: Abe, Tomoji (阿部 知二)

Kirjailija Frans Emil Sillanpää (1888–1964) on ainoa suomalainen, jolle on myönnetty Nobelin kirjallisuuspalkinto (1939). Teos on Sillanpään menestynein romaani; se on käännetty 17 kielelle ja saanut kaksi elokuvasovitusta. Arvostettu kirjailija ja Englannin kirjallisuuden tutkija Abe Tomoji käänsi teoksen japaniksi aikana, jona Japanissa oli suuri kiinnostus Suomea kohtaan.

Teos kuuluu Karl Gustav Idmanin lahjoitukseen. Idman työskenteli Japanissa Suomen suurlähettiläänä 1939–1944 ja lahjoitti Japonica-kokoelmaan noin 20 teosta, joista moni oli 1930- ja 1940-luvuilla painettuja suomalaissklassikoiden japaninnoksia. Alkusivulla on myös kesäkuulle 1940 päivätty signeeraus.

Tetsu M Heiskanen

これから始める人のスキー術 (1933)

Korekara hajimeru hito no sukii jutsu

Aloittelijan hiihto-opas

Kirjailija: Fujita, Kooji (藤田 皓児)

Hiihtämistä ja laskettelua (varusteita, tekniikoita, Japanin hiihtopaikkoja, alan yleisiä termejä) käsittelevä tietokirja hiihtoharrastuksen aloittajalle. Kirjassa on myös ohjeet muun muassa siihen, kuinka voi itse valmistaa hiihtosauvat bambusta ja rottingista.

Moderni hiihto sai alkunsa käytännössä vuonna 1911 Japanin armeijan tarpeeseen, mutta sen suosio kasvoi nopeasti myös tavallisen kansan parissa.

Yoshiko Osamitsu